

Zuma – presidentkandidat under åtalshot

Jacob Zuma, korruptionsanklagad ledare för regeringspartiet ANC och därmed landets näste president, är en kontroversiell person. Men att nominera en annan kandidat inför valet i vår är uteslutet, inte minst för att det skulle skapa alltför stora konflikter i partiet.

JACOB ZUMA, PARTILEDARE FÖR ANC, *African National Congress*, och därmed partiets presidentkandidat, står anklagad för korruption. En lång historia som pågått ända sedan en vapenaffär i slutet på 90-talet. En affär som ledde till att Zuma

avskedades som landets vicepresident av dåvarande president Thabo Mbeki och som i sin tur ledde till att Mbeki avsattes som president förra året. Åtalet har dragit ut på tiden och i september beslutade domstolen att det inte skulle tas upp av rätten då

man ansåg att rättsförfarandet inte varit juridiskt korrekt. Detta överklagades av både åklagarmyndigheten och Mbeki. I januari i år beslutade så domstolen att Zuma visst kan åtalas och ärendet går nu in på sitt andra varv. Trots korruptionsanklagelserna står ANC fast vid att Zuma är partiets presidentkandidat.

– ANC borde vara kapabla att hitta en annan kandidat. Att de inte gör det visar på en konflikt inom partiet, att det finns fraktioner som inte stödjer Zuma. Skulle man välja en annan skulle konflikter blossa upp och det vill man inte, säger Mazibuko Jara, konsult och medlem i kommunistpartiet.

Ebrahim Fakir, programchef på Electoral Institution of Southern Africa, håller med:

– Självklart finns det andra möjligheter än Zuma. ANC kan nominera någon annan, men då skulle de behöva ändra i en av resolutionerna från partiets nationella konferens i Polokwane i december 2007. Den säger att partiets ledare också ska vara dess presidentkandidat, säger han.

MYCKET PEKAR PÅ ATT KONFLIKTTEORIN stämmer. Enligt Mazibuko Jara är Zuma en symbol, skapad av fackföreningsrörelsen, Cosatu, och kommunistpartiet, SACP. De klarade inte av att förändra dåvarande president Thabo Mbeki och hans ekonomiska politik. Istället skapade de Zuma som en symbol i kampen mot Mbeki.

– Cosatu och SACP kände oro över att en stor del av befolkningen inte hade fått tillgång till landets resurser i den nya demokratin. Detta gjorde det möjligt att framställa Zuma som en figur att identifiera sig med, en person som också var ett offer, inte för fattigdomen, men för en politisk konspiration, säger Mazibuko Jara. Han menar att både korruptionsanklagelserna och våldtäktsmålet, där Zuma slutligen friades, av många ses som en politisk konspiration, iscensatt av Thabo Mbeki. Men detta betyder också att han i partiet inte har tillräckligt stöd på egen hand.

– Det blir solklart, inte minst om man tittar på hur partiet såg på Zuma innan han sparkades av Mbeki. Då rankades han inte högre än femma, sexa. Han var inte särskilt populär, säger Mazibuko Jara.

HUR SOM HELST SÅ TROR flera analytiker att domstolens senaste beslut inte kommer att betyda särskilt mycket i valet. Partiloyaliteten i Sydafrika är stark och till slut kommer folk att rösta på ANC.

– Zuma har också ett mycket starkt stöd ute bland folk. Det är först om han verkligen blir åtalad som det kan bli problem, säger Mazibuko Jara.

Andra analytiker menar att det kan bli konsekvenser under själva valkampanjen eftersom oppositionspartierna kommer att utnyttja det faktum att Zuma nu återigen kan åtalas.

– Copes styrka ligger i de moraliska principerna, att ANC fortfarande låter Zuma vara presidentkandidat, säger Ebrahim Fakir.

– Det är därför Cope i sitt partiprogram tar upp att man vill ändra valsystemet så att presidenten väljs direkt av folket, istället för av det vinnande partiet, säger Ebrahim Fakir och tillägger.

– Det som är underligt med det förslaget är att när det togs upp för några år stödde man det inte. Samma personer som då sa nej, föreslår det i dag.

I JACOB ZUMAS VALRETORIK INGÅR att tala om ANC som instiftat av gud. Han säger bland annat att gud förväntar sig att ANC är det parti som ska styra Sydafrika eftersom ANC är det enda parti som välsignats vid sitt bildande. ANC är också välsignat i himlen och därför ska partiet regera för alltid eller tills Jesus kommer tillbaka, säger han.

Många är kritiska till Zumass uttalanden och tycker att det finns likheter med grannlandet Zimbabwes diktator Robert Mugabe. Man menar att Zuma måste separera religionen från politiken. Vissa är rädda för att Zuma kommer att bli som Mugabe och en dag vägra lämna ifrån sig makten.

– Ja, man vet ju aldrig, men jag tror inte att folk skulle acceptera en förtryckare under särskilt lång tid, eller en ledare som sitter på livstid. Det diskuterades om konstitutionen skulle ändras och Mbeki skulle få sitta i tre perioder, men folk reagerade negativt och det blev aldrig så, säger Mazibuko Jara.

Inte heller Ebrahim Fakir tror att Zuma skulle kunna bli en sydafrikansk Mugabe. Han tror att civilsamhället skulle protestera så kraftigt att det inte skulle vara möjligt.

DET VIKTIGASTE FÖR ZUMA nu är att hantera det nya domslutet. Han står anklagad för 783 fall av korruption, muta, bedrägerier och illegal affärsverksamhet, värt motsvarande 4,2 miljarder rand över en tioårsperiod.

Rent teoretiskt kan ANC före valet se till att ändra konstitutionen så att en sittande president får immunitet och inte kan åtalas. Detta är möjligt då ANC idag har mer än 2/3 majoritet i parlamentet. Men Ebrahim Fakir tror inte att ANC kommer att gå den vägen.

– ANC ser det som viktigt att ha respekt internationellt. De kommer inte att riskera att förlora något genom att ändra konstitutionen, säger han.

Ett annat alternativ skulle vara att Zuma når en uppgörelse med åklagarmyndigheten, men det skulle också innebära att han måste erkänna att han är skyldig, vilket inte är realistiskt.

Nej, Zuma har valt att överklaga beslutet och försöka få domstolen att avskryva fallet för gott. Hur överklagandet ser ut, vet vi inte i dag, men som skäl skulle Zuma kunna ange att det rättsliga förfarandet varit så långdraget att det inte längre går att behandla frågan opartiskt och att det därmed skadar hans anseende och rykte.

– Jag tror att ANC kalkylerar med att folk i allmänhet inte bryr sig särskilt mycket om det här inför valet, avslutar Ebrahim Fakir.

MARI DAHL ADOLFSSON